

Міністерство освіти і науки України

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Науково-дослідний центр з проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи НАПН України

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Жешувський університет (Республіка Польща)

Юньченський університет (Китайська Народна Республіка)

II Міжнародна науково-практична конференція

«НАУКА І ОСВІТА В ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ: ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

Збірник тез доповідей

16 - 17 листопада 2023 р.

ПОЛТАВА • ЛУБНИ • МИРГОРОД

М. Шевченко

Міністерство освіти і науки України
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Науково-дослідний центр
з проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи
Національної академії педагогічних наук України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Житомирський державний університет імені Івана Франка
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Жешувський університет (Республіка Польща)
Юньченський університет (Китайська Народна Республіка)

НАУКА І ОСВІТА В ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ: ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Тези доповідей
II Міжнародної науково-практичної конференції
(16–17 листопада 2023 року)

м. Полтава –Лубни – Миргород – 2023

Редакційна колегія:

Олена Караман – доктор педагогічних наук, професор, ректор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;

Віталій Курило – доктор педагогічних наук, професор, голова вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», академіка Національної академії педагогічних наук України;

Ярослава Юрків – доктор педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;

Наталія Островська – кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;

Наталія Краснова – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

*Рекомендовано до друку вченою радою
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол №4 від 24 листопада 2023 р.)*

Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (16–17 листопада 2023 року, м. Лубни). – Полтава; Лубни; Миргород, 2023. – 284 с.

Збірник тез підготовлено за доповідями учасників II Міжнародної науково-практичної конференції „**Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку**” (16–17 листопада 2023 року).

У матеріалах збірника висвітлено проблеми та перспективні напрями щодо розвитку науки і освіти в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів; визначення тенденцій та перспектив розвитку науки і освіти в глобальному та національному вимірах; узагальнення інноваційного педагогічного досвіду в контексті реалізації концепції освіти впродовж життя.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ:

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ НАУКИ І ОСВІТИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ

Валенкевич Ольга Вадимівна

Освітній потенціал чеських музеїв як засіб виховання учнів
загальноосвітніх шкіл 10

Левчик Наталія Стефанівна

Проблема усвідомленого батьківства в США, Великій Британії та
Україні в умовах сучасних викликів: порівняльний аналіз..... 14

Николаєва Валентина Іванівна

Інтеграція до світового, європейського освітнього й наукового
простору: досвід та виклики сьогодення 18

СЕКЦІЯ:

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І НАУКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ

Абрамов Дмитро Олександрович, Лебедик Леся Вікторівна

Роль педагога закладу позашкільної освіти у формуванні в
учнівської молоді професійних ціннісних орієнтацій в умовах війни 22

Дубовой Олександр Володимирович, Тімченко Олександр Сергійович

Розвиток силових якостей юнаків засобами пауерліфтингу в умовах
ДЮСШ 26

Кікінежді Оксана Михайлівна, Кравець Володимир Петрович

Стратегії гендерної освіти в умовах сучасних викликів 29

Кокоза Вячеслав Михайлович, Лебедик Леся Вікторівна

Основні складники іміджу керівника закладу позашкільної освіти... 34

Кухта Катерина Олексіївна

Нова бухгалтерія – якою вона має бути?..... 38

Ларіонова Наталія Борисівна

Особистісно орієнтований підхід: сутність і шляхи реалізації 42

2. Житницький А. О. Формування здорового способу життя старших підлітків у процесі занять пауерліфтингом : дис. ... канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я) / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2018. 239 с.

3. Саєнко В. Г., Дубовой О. В. Вплив основних тренувальних вправ на ефективність демонстрації змагальних результатів кваліфікованих пауерліфтерів-важковаговиків. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації* : зб. наук. праць Вінницький держ. педагогіч. ун-т імені Михайла Коцюбинського ; гол. ред. В. М. Костюкевич. Вінниця : ТОВ «Планер», 2015. Вип. 19, Т. 2. С. 354–358.

4. Стеценко А. І. Дитячо-юнацький пауерліфтинг у системі ДЮСШ. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2011. №10. С. 84–88.

Кікінежді Оксана Михайлівна,

доктор психологічних наук, професор кафедри психології
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль

Кравець Володимир Петрович,

доктор педагогічних наук, дійсний член НАПН України,
професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль

СТРАТЕГІЇ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Проблема забезпечення національного механізму досягнення гендерної рівності як невід'ємної умови дотримання основоположних прав і свобод людини та соціальної справедливості є викликом часу для статусу України як кандидата на членство в Європейському Союзі. Чинна нормативно-правова

база України слугує підставою для реалізації державної політики рівності жінок та чоловіків у всі сфери життєдіяльності українського суспільства, у тому числі в освітню галузь (Стратегія впровадження гендерної рівності та недискримінації у сфері освіти «Освіта: гендерний вимір – 2030», Державна стратегія забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків на період до 2030 року). Зокрема, у стратегічній цілі 7 «Освіта з урахуванням гендерної тематики» наголошується на забезпеченні вільної від гендерних стереотипів професійної орієнтації здобувачів освіти; сприяттє самореалізації жінок та чоловіків у різних галузях науки; проведенні для закладів освіти інформаційної кампанії щодо запобігання проявам насильства та дискримінації та реагування на такі прояви (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-2023-%D1%80#Text>) [3].

Розробка та експериментальне обґрунтування егалітарної ідеології освітньо-виховних практик в соціогуманітарному просторі як стратегічного напрямку державної політики щодо досягнення гендерної рівності в Україні склали зміст багаторічної діяльності Науково-дослідного центру з проблем гендерної освіти та виховання учнівської та студентської молоді НАПН України – ТНПУ ім. В. Гнатюка як науково-дослідної лабораторії та культурно-просвітницького підрозділу університету. У контексті людиноцентричної парадигми (В. Кремень) та Концепції «Нова українська школа» у межах реалізації науково-дослідного проєкту МОН України (2019-2021) було розроблено, апробовано та впроваджено концептуальну модель створення гендерно-справедливого середовища як егалітарно-освітнього, недискримінаційного, творчо-розвивального, здоров'язбережувального, безпечного та дружнього до дитини, що ґрунтується на принципах соціальної справедливості, гендерної рівності, дитиноцентризму, егалітарності та паритетності статей, в умовах функціонування якого забезпечується повноцінний розвиток особистості, незалежно від статі, віку, дієздатності, раси, культури, віросповідання, етнічності тощо [1; 6; 7; 8; 9; 10].

Концептуальна модель формування гендерно-справедливого середовища для дітей та молоді включала теоретико-методологічний та організаційно-технологічний концепти. Основу першого концепту склали провідні ідеї гуманістично-екзистенційної психології та педагогіки, інтеграція компетентнісного, особистісно орієнтованого (І. Бех) та гендерного (В. Кравець) підходів, їх різновиду – особистісно-егалітарного (О. Кікінежді). Удосконалення науково-методичного забезпечення супроводу майбутніх фахівців НУШ на засадах «педагогіки партнерства» та унікальної гуманістично зорієнтованої «гендерної матриці» української педагогічної спадщини (Г. Сковорода, Г. Ващенко, М. Драгоманов, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський) стало ідейним підґрунтям для впровадження сучасних стандартів рівноцінності статей в освітній процес [7; 9].

Відповідно до змісту та структури середовища здійснено аналіз психолого-педагогічних механізмів гендерної поведінки усіх суб'єктів освітньо-виховного процесу; виявлено характер міжстатевих взаємин представників обох статей на основі рівності-нерівності; обґрунтовано критерії гендерної компетентності майбутнього фахівця НУШ як ключової професійно-значущої якості; розроблено гендерно-орієнтовані курси для здобувачів вищої освіти; подано авторське визначення егалітарної особистості майбутнього фахівця НУШ як суб'єкта самотворчості, відкритої, самодостатньої, гендерно компетентної особистості, що сповідує принципи рівноцінності та паритетності статей в особистісному та професійному життєздійсненні; уточнено індикатори недискримінаційної освіти, проведено антидискримінаційну експертизу, верифікацію гендерного аудиту та гендерного мейнстрімінгу тощо [4; 5; 7; 9].

На шляху створення Дорожньої мапи гендерно-справедливого середовища в Україні було проведено: спільний семінар-вебінар з НАПН України та Центром гендерних студій Європейського гуманітарного університету (м. Вільнюс, Литва)

«Формування егалітарно-освітнього середовища для дітей та молоді: досвід і перспективи» <https://www.facebook.com/TNPU.news/photos/pcb.2947990422126073/2947982735460175/>;

Міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції» (2020), на якій науковцями та практиками визначено актуальні проблеми впровадження недискримінаційної освіти, політики академічної доброчесності, інноваційні технології формування гендерних компетентностей майбутніх педагогів, шляхи активізації самовизначення молоді в питаннях гендерної культури [8]; інформаційний дайджест «Студентське середовище без насилля!» у рамках щорічної Міжнародної акції «16 днів проти насильства» (25 листопада-10 грудня).

Під час спільного обговорення презентації українського перекладу Словника Європейського інституту з гендерної рівності, Урядова уповноважена з питань гендерної політики Катерина Левченко наголосила, що «робота над словником символізує євроінтеграційну спрямованість української політики, яка неможлива без гендерної політики та продемонструвала важливість розуміння принципу уніфікованості державної політики в сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» <http://tnpu.edu.ua/news/5683/> [2].

Діяльність нині діючого Центру гендерних досліджень та впровадження політики рівних прав і можливостей ТНПУ спрямована на модернізацію гендерно-освітніх технологій засобами ІКТ у заклади освіти різного рівня, що дозволило реалізувати систему психолого-педагогічного та соціально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з ОПП у ДПТНЗ «Тернопільське ВПУ сфери послуг та туризму» (2022); впровадити просвітницький курс «Відкриті освітні студії: формування простору поваги прав людини в освітньому середовищі» для освітян міста (2021-2022); реалізувати спільний польсько-український проект «Зміцнення прихильності людей до волонтерства для біженців з України. Мотивація волонтерів та

наміри волонтерства – роль психологічних та соціальних чинників» <https://tnpu.edu.ua/news/8610/>; взяти експертну участь у розширеному засіданні робочої групи МОН України з питань забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, стратегічній сесії «Недискримінація: освітній атлас» (2023).

Перспективні напрямки дослідження стосуються пошуку інноваційних технологій апробації європейської моделі паритетної демократії до національних реалій, подолання асиметрії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та дискримінації за ознакою статі в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Список використаних джерел:

1. Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія / Кравець В. П., Говорун Т. В. , Кікінежді О. М. та ін. ; за наук. ред. В. П. Кравця. Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2013. 448 с.
2. Глосарій і тезаурус Європейського інституту з гендерної рівності / ред. кол. М. Бабак, О. Давліканова, М. Дмитрієва, та ін. ; оновл. вид. Київ : «Вістка», 2021. 170 с.
3. Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#n15>
4. Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. проф. О. Кікінежді. Тернопіль : Стереарт, 2014. 884 с.
5. Кікінежді О. Становлення егалітарної особистості майбутнього педагога : історія, здобутки та перспективи діяльності кафедри психології. *Humanitarium. Психологія*. 2020. Том. 43. Вип. 1. С. 7–22.
6. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ : Педагогічна думка, 2009. 520 с.
7. Кравець В., Кікінежді О., Василькевич Я. Формування гендерно справедливого середовища у закладах освіти України : євроінтеграційний контекст. *Новий колегіум* : науковий інформаційний журнал. Харків : Колегіум, 2023. №1–2 (110). С. 15–23.
8. Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11

вересня 2020 р. / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ; за заг. ред. В. П. Кравця, О. М. Кікінежді. Тернопіль : ТНПУ, 2020. 288 с.

9. Kravets V., Kikinezhdi O., Zhyrska H. Theory and Practice of Preparing a Future Teacher to the New Ukrainian School: a Gender Perspective. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School* : monograph / edit by I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina. Prague : OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 21–35.

10. Psychology of the Gender-Equitable Environment: Research of Problems / Kikinezhdi O. M. , Zhyrska H. Ya. , Chip R. S., Vasylykevych Y. Z. and Hovorun T. V. *Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment*. 2020. № 3. PP. 538–547.

Кокоза Вячеслав Михайлович,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава

Лебедик Леся Вікторівна,

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка,
м. Полтава

ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ ІМІДЖУ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Дедалі більшого значення у сучасних умовах набуває здатність керівників закладів позашкільної освіти до самовдосконалення, підвищення рівня фахової майстерності, побудови професійного іміджу, який створює і репрезентує імідж закладу позашкільної освіти.